

Statiinien vaikutuksia Suomessa

Statiinien käyttäjiä on Suomessa noin 700 000 ja onkin pohdittu, näkykö näin suuri käyttäjäjoukko jo valtimotautien vähenemisenä väestötasolla? Satunnaistettujen statiinitutkimusten tulosten perusteella näin tietysti pitäisi olla, koska niissä etenkin sepelvaltimotautitapahtumat ovat vähentyneet merkittävästi.

Asiaa ei ole kuitenkaan kovin helppoa eikä yksinkertaista tutkia luotettavasti väestötasolla. Statiininkin auttavat vain, jos niitä otetaan, eikä pelkkä käyttäjien lukumäärä anna tästä tietoa. Satunnaistetuissa tutkimuksissa statiinien käyttöön on liittynyt sepelvaltimotaudin kajoavien hoitojen väheneminen. Tämäkään ei tule esille, jos näiden hoitojen käyttö paremman saatavuuden ansiosta lisääntyy väestössä. Kun statiininkäyttäjillä on lähtökohtaisesti suurempi valtimotauririski (kuten Käypä hoito -suositusten mukaan pitää olla), voi vertailu muuhun väestöön antaa harhaisen kuvan, vaikka hoitamattomia suuririskisiä epäilemättä paljon onkin. Väestövaikutuksia on pyritty arvioimaan myös mallinnusten avulla, mutta niitäkin on kritisoitu.

Kansanterveystieteilijät ovat juuri julkaisseet maanlaajuisen selvityksen statiininkäyttäjien kuolleisuudesta. Tässä suomalaisiin rekisteritietoihin perustuvassa tutkimuksessa on pyritty mahdollisimman hyvin välttämään

sudenkuopat (Haukka J ym. *Pharmacoepid Drug Safety* 2012;21:61). Päätuloksena on, että pitkäaikaiseen statiininkäyttöön liittyy pienentynyt sepelvaltimotautikuoleman riski. Statiininkäyttäjien viiden vuoden kokonaiskuolleisuuskin oli pienempi, mutta tätä varovaiset tutkijat eivät erityisesti korosta. Tuloksen luotettavuutta sepelvaltimotaudin osalta tukee se, että parempi hoitoon sitoutuminen lisäsi ehkäisevää tehoa: jokaista paremman sitoutumisen kymmenen prosenttien osuutta kohden kuolleisuus väheni viisi prosenttia. Skeptikko voi väittää, että hoitomyöntyvyys vähentää riskiä riippumatta statiininkäytöstä, mutta silloin unohtuu, että tulos sopii hyvin myös satunnaistettujen hoitotutkimusten tuloksiin.

Mutta ei mitään niin hyvää, ettei jotain pahaakin. Statiinihoitoon liittyvästä diabetesriskin suurenemisesta saatiin lisätietoa Women's Health Initiative -tutkimuksesta (Culver AL ym. *Arch Intern Med* 2012;172:144), jossa statiinin käyttöön liittyi 48 % suurentunut diabeteksen ilmaantumisen riski postmenopausaalisilla naisilla. Tämän haitan kliinistä merkitystä on vaikea vielä arvioida, etenkin kun toisaalta tiedetään, että satunnaistettujen tutkimusten mukaan statiinihoito vähentää valtimotauteja myös diabeetikoilla. ■ TS